

महाबु गाउँपालिका अध्यक्ष श्री लछुमन गुरुङ्गज्युले एघारौँ गाउँ सभामा प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को नीति तथा कार्यक्रम

सर्वप्रथम यस सम्मानित सभामा उपस्थित उपाध्यक्ष ज्यू, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यु, गाउँसभाका सदस्यज्युहरु, सम्पूर्ण राष्ट्रसेवक कर्मचारीमित्रहरु, पत्रकारज्युहरु लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरुलाई यस गरीमामय सभामा हार्दिक स्वागत गर्दै उपस्थितिको लागि धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्युहरु,

ऐतिहासिक जनआन्दोलनको जगमा स्थापना भएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रले हामीलाई स्थानीय तह सदस्य निर्वाचन, २०७९ ले दोश्रो कार्यकालको लागि निर्वाचित गरेर दिगो शान्ति, स्थायीत्व, विकास, समृद्धि, सामाजिक न्याय र लोकतान्त्रिक समाजवादतर्फ अघि बढ्न अवसर प्रदान गरेकोछ । यस निर्वाचनलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष, शान्तिपूर्ण, भयरहित र स्वच्छ वातावरणमा सम्पन्न गराउन प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्षरूपमा संलग्न निजामती कर्मचारी, सुरक्षाकर्मी, राजनैतिक दल, संघसंस्था, महाबुवासी सम्पूर्ण नेपाली जनता/मतदाताहरु सबैलाई हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्न चाहन्छु । सार्वभौमसत्ता सम्पन्न महाबु गाउँपालिकाको एघारौँ गाउँसभाको प्रथम अधिवेशनको शुखद अवसरमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्र प्राप्तिका लागि विभिन्न आन्दोलनहरुमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गरेका ज्ञात अज्ञात शहिदहरु प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

साथै नेतृत्वदायी भुमिका निर्वाह गर्नुहुने सबै अग्रजहरुप्रति हार्दिक आभार र सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु । जनताको प्रतिनिधिमुलक यो गरीमामय सदनमा नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभुती गरेको छु । महाबुवासीको परिवर्तनको चाहाना एवं विकास र समृद्धिको सपनालाई सार्थक बनाउन विगतलाई समिक्षा गर्दै आगामी दिनको लागि मार्ग निर्देश गर्नेछु । सामाजिक न्याय सहितको बहुआयामिक आदर्श समाज एवं तिव्र विकासद्वारा "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली" को राष्ट्रिय आकांक्षासंग हातेमालो गर्दै समुन्नत महाबु: सुखी नागरीक बनाउन अगाडी बढ्ने आधार तयार भएको छ । "आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक पर्यटन र पूर्वाधार: समृद्ध र सुशासनयुक्त महाबुको आधार" भन्ने मूल रणनीतिक सोचका साथ नेपालको संविधानद्वारा स्थानीय तहलाई प्रदत्त अधिकार, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ का प्रावधान, पन्ध्रौँ पञ्चवर्षीय योजना, दिगो विकास लक्ष्य, दिर्घकालिन सोच तथा उद्देश्यसंग तादम्यता हुने गरी महाबु गाउँपालिकाको आवश्यकता, साधन श्रोतको उपलब्धता, संस्थागत क्षमता समेतको आधारमा आगामी आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको तय गर्ने प्रयास गरीएको छ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्युहरु,

अब म महाबु गाउँपालिकाका सवल पक्ष, सम्भावना, चुनौति, अवसरका बारेमा यस सम्मानित गाउँसभालाई जानकारी गराउन चाहन्छु ।

महाबु गाउँपालिकाका सानो र विकट भौगोलिक क्षेत्रमा छरिएर रहेको बस्ती र कृषिमा आधारित परम्परागत जीविकोपार्जन पद्धति आधुनिक कृषि उत्पादनको सम्पर्कको अभाव, अशिक्षा, बेरोजगारी, गरीबी, खाद्यान्न अभाव र सामाजिक कुरितिहरु अझै पनि यथावत रहेका कारण गाउँपालिका पछाडी परेको महशुस भएकोछ । मौसममा आधारित कृषि उत्पादन तथा व्यवसायिक पशुपंक्षि पालन, पर्यटन, उर्जा, जडिवुटी प्रशोधन लगायत घरेलु तथा साना उद्योगलाई प्राथमिकतामा राख्नु पर्ने देखिन्छ । दैलेख जिल्लाका ११

स्थानीय तहमा आर्थिक सुचाङ्कमा कमजोर रहेको हाम्रो गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, भौतिक संरचना निर्माणको क्षेत्रमा क्रमिक रूपमा सुधार हुँदै आर्थिक सम्बृद्धि तिर लम्की रहेको छ ।

गाउँपालिकाका सवलपक्षहरू

- ❖ महाबु गाउँपालिका कर्णाली प्रदेशको राजधानीदेखि सबैभन्दा नजिकको जिल्ला एवं दैलेख जिल्लाको सदरमुकाम देखि उत्तरतर्फ करिब २२ कि.मि.को दुरीमा रहनु, सुर्खेतदेखि दैलेख सदरमुकाम महाबु हुँदै कालिकोट, जुम्ला, मुगु, हुम्ला हुँदै तिब्बतको नाक्चे नागलासम्मको राष्ट्रिय सडक संजालको निर्माण प्रक्रिया अघि बढ्नु ।
- ❖ दैलेख जिल्ला कै अग्लो स्थानमा रहेको महाबै जगन्नाथ मन्दिर, करिब ४१६८ मी. अग्लो महाबुको शक्तिपिठ सहितको पाटनलेक, महाबु मन्दिर, मालिका मन्दिर, पञ्चदेवलहरू यसै पालिकामा पर्दछ । यहाँ गिताचौरको शिवालय मन्दिर, खरिगौराको मष्टा र महाबै जगन्नाथ, रानीबनको भैरव मन्दिर, बासिको मालिका र ताउलेखर गुफा काशिकाध र बासीमा रहेका ऐतिहासिक देवल काशिकाधको शिवजी गाथलाई पदमार्ग निर्माण गरे हिन्दु धर्मालम्बीहरूको धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सकिन्छ ।
- ❖ भौगोलिक विकटता रहे तापनि हिमाल देखि तराईका फाँटसम्मको झलक दिने यस क्षेत्रको भौगोलिक क्षेत्र पर्यटकिय दृष्टिकोणबाट निकै महत्व पुर्ण रहेको छ ।

सुधारोन्मुख पक्ष

- ❖ महाबु गाउँपालिका समग्र क्षेत्रको गुरुयोजना(Master plane) निर्माण गर्नुपर्ने,
- ❖ मुहानको संरक्षण, खानेपानी आपूर्तिको विस्तार र व्यवस्थापन गरी एक घर, एक धारा गर्नुपर्ने र गाउँवस्तीलाई शहरउन्मुख गराउदै शिक्षा, स्वास्थ्य, सरसफाई, अपङ्गमैत्री भौतिक पूर्वाधारहरू निर्माण कार्य गर्नुपर्ने ।
- ❖ कृषि, पशुपंछि पालनलाई आधुनिक व्यवसायीक तथा प्रणालीको विकास गरी किसानको जीवनस्तर माथि उकास्नु पर्ने,
- ❖ शैक्षिक गुणस्तर सुधार तथा सबै तहका विद्यालयहरूमा बालबालिका मैत्री भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्नुपर्ने,
- ❖ गरीवको रेखामुनी रहेका र अधिकमात्रमा बैदेशिक रोजागारीमा भौतारिनु पर्ने दरलाई घटाउनु पर्ने,
- ❖ मुख्य राजमार्गदेखि गाउँपालिका सदरमुकामसम्म सडकलाई राष्ट्रिय सडक मापदण्ड अनुसारको दोहोरो नालासहित सडकको कालोपत्रे गर्नु पर्ने, गाउँपालिका सदरमुकामदेखि सबै वडा सदरमुकामसम्मको सडकलाई स्तरोन्नती गर्नुपर्ने ।
- ❖ विद्युत लाईन विस्तार, ताराघाट-बासी-गिताचौर-काँसिकाँध हुँदै कालिकोटतर्फको कर्णाली राजमार्ग जोड्ने सडक, ताराघाट-खरिगौरा-गैडाबाज-काँसिकाँध सडक, नारायण नगरपालिका-घोडामर्चे-महाबुलेक हुँदै कालिकोट जाने सडक स्तरोन्नती गर्नुपर्ने,
- ❖ महाबुलेकलाई ऐतिहासिक धार्मिक पर्यटनको गन्तव्य स्थानको रूपमा विकास गर्नु पर्ने र सडकस्तरोन्नती गरी सडक संजालबाट सबै गाउँवस्तीलाई जोड्नु गाउँपालिकाको सुधार गर्नुपर्ने पक्षका रूपमा लिइएको छ ।

यस गाउँपालिकाका अवसरहरु

- ❖ स्थानीय सरकारले कानून बनाउन र कार्यान्वयन गर्न सक्ने, स्थानीय कर संकलन गर्न पाउने, स्थानीय कर्मचारी सेवा र अन्य सेवाको गठन गर्न पाउने, संघ र प्रदेश सरकारबाट समन्वय, निर्देशन र सहयोग लगायत नमुना कानूनको उपलब्धता हुनु,
- ❖ महाबु गाउँपालिकामा चेतनशिल र जागरुक नागरीक, उच्च पदस्थ पेशाकर्मी, राजनीतिक दल र बुद्धिजिवि नागरीक समाजबाट हुने रचनात्मक सहयोग ।
- ❖ विभिन्न सहयोगी संघ, संस्था, सहकारी, निजी व्यवसायीक क्षेत्र, कृषक समूह, वन उपभोक्ता समूह क्रियाशिल हुनु,
- ❖ नजिकै रहेको पूर्वपश्चिम पुष्पलाल(मध्यपहाडी) लोकमार्ग, ऐतिहासिक धार्मीक तथा पुरातात्वीक सम्पदाको संभावना हुनु,
- ❖ मध्यपहाडको मनोरम भूभाग र कृषि, पशुपालन, वन जंगल, जडिवुटी एवं हरियाली क्षेत्र, जैविक विविधता, छामघाट खोला तथा ताराघाट खोलाले घेरीएको, महाबु मन्दिर लगायतका धार्मिक तथा पुरातात्वीक सम्पदा, स्थानीय जात जातीका लोक कला, संस्कृती र मानव श्रोतलाई यस गाउँपालिकाको अवसरका रूपमा लिन सकिन्छ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

अब म यस गाउँपालिकामा सामना गर्नुपर्ने चुनौतीहरूका बारेमा समिक्षा गर्न चाहन्छु ।

- ❖ भौगोलिक विकटता र छरिएर रहेको बस्तिसँग जुध्दै समृद्धि र समानान्तर विकास गर्न पहाडी धरातल भएको कारण बाढी, पहिरो, हिउँ, असिना, चट्याङ, जंगली जनावरबाट अन्नबाली नष्ट गर्ने जस्ता अवस्थाहरूको सामना गरीरहन पर्नु,
- ❖ उपलब्ध सिमित स्रोत साधनबाट नागरीकका असिमित आंकक्षा पुरा गर्नु,
- ❖ पूर्णरूपमा अधिकार खोज्ने तर कर्तव्यबाट पन्छिने प्रवृत्ति र संस्कारलाई चिदै सामाजिक र आर्थिक रूपमा समृद्ध बनाउनु,
- ❖ गाउँपालिकामा छरिएर रहेको अव्यवस्थित वसोवास, खानेपानीको कमजोर संरचना, सार्वजनिक ऐलानी, स्थानीय स्रोत साधनको पहिचान, परिचालन र व्यवस्थापन नयां परिवेश अनुकूलको व्यवस्था गर्नु,
- ❖ सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक विकासमा पछाडी परेका वर्ग महिला, दलित, अति विपन्न, लोपोन्मुख आदिवासी जनजाती, सीमान्तकृत, असाय अपाङ्ग एवं विकट भौगोलिक क्षेत्रका जनतालाई सेवा सुविधा प्रदान गर्नु
- ❖ रोजगारीको सृजना गर्न नसक्दा उर्जाशिल युवाहरु भारत लगायत अन्य मुलुकमा पलायन हुनु ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकामा निर्माण कार्यमा रहेका भौतिक पूर्वाधार निर्माणका साना ठुला संरचनाहरु ठेकेदार कम्पनी, उपभोक्ता समिति लगायतका संगठित असंगठित संस्थाहरूको ढिला सुस्ती र लापरबाहीका कारण सोचे अनुरूप प्रतिफल दिन नसक्नु ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकामा वृद्धो क्रममा रहेको आत्महत्या अन्य अपराधका गतिविधि नियन्त्रण गर्न नसक्नु ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरु,

अब म समुन्नत महाबुका आधारहरु प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

- ❖ समुन्नत महाबु गाउँपालिका निर्माणका लागि हामीले परिकल्पना र प्रस्ताव गरेको मार्गचित्र अनुरूप स्थानीय सरकारले अबको पाँच वर्षमा क्षेत्रगत नीति, योजना र कार्यक्रमहरु अगाडी बढाउने छ ।

- ❖ नागरीकको ज्ञान, सीप र क्षमता वृद्धि गर्न गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षा र श्रृजनशीलतालाई उत्प्रेरित गर्ने पूर्वाधारको निर्माण संवैधानिक र नैतिक दायित्व पूरा गरीने छ ।
- ❖ सामाजिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा उत्पादनशील र अधिकतम रोजगारी सृजना गर्ने भौतिक पूर्वाधारको निर्माणमा उल्लेखनीय प्रगति गर्ने लक्ष्य राखेको छु ।
- ❖ उत्पादकत्वमा वृद्धि, बालशिक्षा, स्वास्थ्य र पोषणको गुणस्तर विस्तारमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ युवाहरूको उर्जालाई अधिकतम र द्रुत गतिमा उपयोग गरी तिनको क्षमता अभिवृद्धिका लागि आधुनिक सीप र प्रविधिमा आधारित व्यवसायिक पाठ्यक्रम, प्रशिक्षित शिक्षक र चुस्त विद्यालय व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- ❖ उत्पादन र वितरणलाई समान प्राथमिकता, आर्थिक वृद्धिका लागि गरीव, विपन्न, किसान, मजदुर, समाजमा पिछडिएका तथा वञ्चितिकरणमा परेका सीमान्तकृत समुदायको उत्थान र विकासलाई विशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।
- ❖ मातृ मृत्यु, शिशु मृत्युदर कम गर्दै स्वास्थ्य क्षेत्रलाई सर्वसुलभ र फलदायी बनाउन सेवा प्रदायक स्वास्थ्य प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- ❖ नागरीकको स्वतन्त्रता र सम्मान, असल शासन र जवाफदेहिता, सहज र प्रभावकारी सेवा प्रवाह, नीतिगत, कानूनी तथा संस्थागत क्षमता विकास, स्रोतको उचित व्यवस्थापन गरीने छ ।
- ❖ पूर्वाधार विकास, यातायात, फोहोरमैला व्यवस्थापन, पर्यटन प्रवर्द्धन, जलस्रोत विकास, शिक्षा र स्वास्थ्य क्षेत्रमा स्थानीय सरकारबीच आवश्यकता अनुसार सहकार्य गरीने छ ।
- ❖ प्रमाण, तथ्य र तथ्यांकका आधारमा बजेट, नीति, कार्यक्रम योजना तथा परियोजना तर्जुमा गरीने छ ।
- ❖ खेलकुदका लागि "एक गाउँ, एक खेलकुद मैदान" नीति आत्मसात् गर्दै पालिस्तरमा खेलकुदका लागि शैक्षिक तालिम केन्द्र स्थापना गरीने छ । साथै, उत्पादित खेलाडीलाई राष्ट्रियस्तरको प्रतिस्पर्धामा जाने वातावरण सिर्जना गरीने छ ।

आदरणीय सभा सदस्यज्यूहरू,

अब म महाबु गाउँपालिकाले चालु आ व २०७८।०७९ हालसम्मको वित्तिय अवस्थाको बारेमा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

- ❖ यस आर्थिक वर्षको कुल स्वीकृत बजेट रु. ४४ करोड १९ लाख २७ हजार १ सय २१ अनुमान गरीएकोमा हालसम्म आय तर्फ ३६ करोड २२ लाख ६ हजार ७ सय ५६ रुपैया ४३ पैसा गाउँपालिकाको संचित कोषमा (८१.९६ प्रतिशत) प्राप्त भएको छ ।
- ❖ चालु खर्च तर्फ २६ करोड ९८ लाख ६१ हजार ८ सय ४३ रुपैयाँ व्यय अनुमान गरीएकोमा हालसम्म रु. १७ करोड ६९ लाख ३० हजार ८ सय ७२ रुपैयाँ ०२ पैसा (६५.५६ प्रतिशत) खर्च भएकोछ ।
- ❖ पूँजीगत खर्च तर्फ १७ करोड २० लाख ६५ हजार २ सय ७८ रुपैयाँ विनियोजन भएकोमा हालसम्म ६ करोड ९४ लाख ८२ हजार ५ सय १५ रुपैयाँ (४०.३८ प्रतिशत) खर्च भएकोछ । हाल सम्मको चालु र पूँजीगत खर्च ५५.७५ प्रतिशत रहेको छ ।
- ❖ प्रकोप व्यवस्थापन कोषमा ३५ लाख २५ हजार ६ सय १७ रुपैयाँ ८५ पैसा आम्दानी गरीएकोमा हालसम्म २१ लाख ४१ हजार ७ सय १० रुपैयाँ खर्च भएको छ ।
- ❖ मर्मत संभार कोषमा ४२ लाख १९ हजार ५ सय ६५ रुपैयाँ ८४ पैसा आम्दानी देखिएकोमा हालसम्मको खर्च ३४ लाख २ सय ६३ रुपैयाँ ८२ पैसा खर्च (८०.५८ प्रतिशत) भएको छ ।

आदरणीय सभा सदस्यज्यूहरु,

स्थानीय तह जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकार हो भन्ने अनुभूत गराउन र जनताबाट प्राप्त जिम्मेवारीलाई इमान्दारितापूर्वक पूरा गर्न रणनीतिक दिर्घकालीन गुरु योजना निर्माण गर्दै आवधिक विकास योजनामा समेटिएका लक्ष्य, उद्देश्य, नीति, रणनीति र कार्यनीतिलाई व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने अठोट लिएको छु । समुन्नत महाबु: सुखी नागरीक बनाउन अगाडी बढ्ने आधार तयार भएकोछ । "आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक पर्यटन र पूर्वाधार: समृद्ध र सुशासनयुक्त महाबुको आधार" को मुल नारालाई आत्मसाथ गर्दै दिर्घकालिन सोच, दिगो विकास लक्ष्यका आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को लागि देहाय वमोजिमका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहान्छु ।

आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फ

- ❖ आर्थिक विकास क्षेत्रका दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्ने क्रियाकलाप संचालनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ गरीबी न्यूनिकरण गर्न रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ खाद्य सुरक्षा तथा उन्नत पोषण सुनिश्चित गर्न एक नमुना टोलका रूपमा विकास गर्दै गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ भरपर्दो, समावेशी र दिगो आर्थिक वृद्धि तथा सबैका लागि उत्पादनमुलक रोजगारी र मर्यादित कामको प्रवर्द्धन गर्नुका साथै रोजगारी तथा आयआर्जनको क्षेत्रमा असमानता घटाउन टेवा पुग्ने खालका योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा जोड दिन उपाध्यक्ष महिला उत्थान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला तथा अल्पसंख्यकको हितको लागि लैंगिक उत्तरदायी बजेट तर्जुमामा जोड दिइनेछ । गाउँपालिकाबाट संचालन हुने योजना तथा कार्यक्रमबाट सिर्जना हुने रोजगारी तथा आय आर्जनमा महिला पुरुषलाई समान अवसर प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सबै कृषि योग्य जमिनहरुमा सिंचाई सुविधा पुराउन योजनाबद्ध कार्यक्रम तय गरी आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।

कृषि, पशु सेवा तथा सहकारीतर्फ

- ❖ व्यवसायिक कृषि फर्म, समूह, सहकारी मार्फत कृषि पकेट क्षेत्र निर्धारण गरी उत्पादनमा जोड दिइने छ
- ❖ कृषक कृषकबीच प्रतिस्पर्धा गराई उत्कृष्ट कृषक छनौट गरी प्रत्येक आर्थिक वर्षमा पुरस्कृत गरीने छ ।
- ❖ स्थानीय उत्पादनलाई बजारीकरणका लागि प्रत्येक वडामा कृषि तथा पशु संकलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ कृषकलाई व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्रदान गरीनुका साथै व्यवसाय सञ्चालनका लागि सहूलियत कर्जा नीति लिइने छ ।
- ❖ सामुदायिक वन, फलफुल जडिबुटी तथा मसलाजन्य खेती गर्ने नीति ल्याई कृषियोग्य क्षेत्रमा सिंचाई सुविधा दिइने छ ।
- ❖ पशुपन्छि, पालनलाई प्रवर्द्धन गरी पालिकालाई दुध, माछा, मासुमा आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
- ❖ कृषि उत्पादनलाई बजारीकरण गर्न स्थानीय उत्पादनलाई पायक पर्ने स्थानमा लिई हाट बजार व्यवस्थापन गरी सञ्चालनमा ल्याइने छ ।

- ❖ कोभिड १९ बाट प्रभावित वा विदेशबाट फर्किएका कृषि तथा पशुपंछी पालनलाई व्यवसायिक बनाउन उत्साहित युवाहरूलाई लक्षित गरी कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी आयआर्जन वृद्धि गर्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ कृषि उद्यम र रोजगारी युवा वर्गलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गराउन गाउँपालिकामा संचालित महाबु युवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण यान्त्रीकरण, विशिष्टीकरण गरी उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिमा जोड दिंदै कृषि पेशालाई मर्यादित, व्यावसायिक बनाउन आधुनिक कृषि औजार उपकरण लगायतका कृषि सामग्रीमा अनुदान दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ कृषि सम्बन्धि कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गर्नको लागि विभिन्न सरोकार वाला निकायहरूसंग सहकार्य साझेदारीमा कार्यन्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ भू-उपयोग नीतिको आधारमा जमिनको बर्गीकरण गरिनेछ भने कृषि योग्य जमिन बाँझो राख्न नपाउने नीति लिइने छ । कृषि योग्य जमिनमा सहकारीताको आधारमा चक्लाबन्दी खेतीलाई प्रोत्साहन गरीने छ । खाली रहेका सरकारी जमिन नदी उकास जमिनमा फलफूलको बिरुवा रोप्ने कार्यक्रम स्थानीय कृषि सहकारीहरूको सहलगानीमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सबै किसिमको पशुपंक्षी तथा कृषि व्यावसायको बीमा गर्न अभिप्रेरित गरिनेछ ।
- ❖ कृषि तथा पशु सेवालालाई चुस्त दुरुस्त राख्न सबै वडामा प्राविधिक जनशक्तीको गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने नीतिको अवलम्बन गरीने छ । कृषि र पशु प्राविधिकहरूलाई आवश्यक तालिम, प्रदान गरी प्राविधिको प्रयोग मार्फत किसानलाई तत्काल सेवा प्रवाह गर्न सकिने बनाइनेछ ।
- ❖ समुदायको पोषण तथा जिविकोपार्जनको अवस्थामा सुधार ल्याउनको लागि गाउँपालिकाभित्रका एक घर एक करेसाबारी स्थापना गर्दै सम्भाव्य क्षेत्रमा उत्पादन पकेट क्षेत्र बिस्तार गरिनेछ ।
- ❖ निजी, सहकारी र स्थानीय तहको साझेदारीमा महाबु किसान मार्ट(किसानको पसल)संचालन गरीने छ ।
- ❖ संघीय सरकार र प्रदेश सरकारको एक स्थानीय तह एक उत्पादन पकेट क्षेत्र नीति बमोजिम यस गाउँपालिकालाई गाई भैंसी, बाखा पालन तथा तरकारी(आलु)उत्पादन पकेट क्षेत्र स्थापना गर्न पहल गरीने छ ।
- ❖ उपयुक्त स्थानमा दुग्ध संकलन तथा चिस्यान केन्द्र, कृषि उपज संकलन केन्द्र र नर्सरी लगाएतका सेवाहरू बिस्तार गरिनेछ ।
- ❖ बास्तबिक किसान(कृषि तथा पशुपालनलाई मुल पेशा बनाउने) पहिचान गर्न सहज होस् भन्ने उदेश्यले कृषि तथ्याङ्क संकलन गरी कृषक परिचयपत्र बितरण गरिनेछ ।
- ❖ प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण परियोजना अन्तर्गत राष्ट्रिय तथा स्थानीय महत्वका खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुऱ्याउने बाली तथा पशुको साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट)विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। साथै अलैंची तथा गाई, भैंसी/बाखाको साना व्यावसायिक कृषि उत्पादन केन्द्र (पकेट)विकास कार्यक्रम शुरुवात गरिनेछ ।
- ❖ कृत्रिम गर्भाधान, आर्टिफिसियल इन्जाइमेशन, परजीवि नियन्त्रण गर्ने औषधी वितरण तथा पशु स्वास्थ्य शिविर जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गरीने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको मकैको विशेष उत्पादन हुने स्थानलाई मकै जोनको रूपमा विकास गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

- ❖ यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका जंगलहरूमा जडिवुटीहरूको संरक्षण, उत्पादन, व्यवस्थापन, प्रवर्धन तथा वजारिकरणलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ सहकारी संस्थालाई मर्यादित, व्यवस्थित र विश्वनीय बनाउन नियमित अनुगमन कार्यलाई जोड दिइनेछ
- ❖ सहकारीको माध्यमबाट महिलाहरूको क्षमता विकास, सशक्तीकरण र आय आर्जनसँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ सहकारी मार्फत कृषि, पशुपालन, घरेलु तथा साना उद्योग स्थापना र विकासमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ सहकारीलाई आय आर्जनको एक महत्वपूर्ण माध्यमको रूपमा विकास गरी सहकारी प्रति नागरीक उत्प्रेरणा अभिवृद्धि गर्न सहकारी प्रशिक्षणमा जोड दिइने छ ।
- ❖ एक वडा एक ट्राय्विज स्थापना गरिनेछ ।

पर्यटन तथा संस्कृति तर्फ

- ❖ गाउँपालिकाको पर्यटकीय सम्भावना बोकेका गन्तव्य स्थानहरूको प्रचार प्रसार गर्न डकुमेन्ट्री तथा वृत्तचित्रका माध्यमबाट विभिन्न संचार माध्यमबाट प्रशारण गरिनेछ ।
- ❖ संघ र प्रदेश सरकारसंगको समन्वय र साझेदारीमा पर्यटकीय गन्तव्यहरूमा पदमार्ग, खानेपानी, क्याम्पसाइड, सोलार बत्ती, मोबाइल टावर स्थापना जस्ता पूर्वाधारहरू निर्माण गर्दै लैजाने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ पर्यटकीय गन्तव्यहरूमा होटल, लज, चियापसल, लगायतका व्यवसाय संचालनलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ
- ❖ धार्मिक स्थलहरूमा महावैको उत्पत्तिस्थल गाथ काँशिकाथ, गीताचौरको शिवालय र महावै जगनाथको मन्दिर, बाँसिको गुफा र मालिका मन्दिर, महावै जगनाथका मन्दिरहरू, कालिका, रानीबनको भैरव मन्दिर, मस्टा, शिद्धशान्ती, कैलासनाथ, लामाकान, भगवती, देवीका मन्दिरहरू, भेषभुषा, चाडपर्व जस्ता महत्वपूर्ण सम्पदाहरूलाई संरक्षण गर्दै मौलिकपन सहितको आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक आकर्षणको थलोको रूपमा विकास गर्न पर्यटन गुरुयोजना बनाई संस्कृति तथा पर्यटन विकास सम्बन्धी विभिन्न गतिविधिहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाको सदरमुकाम गौडाबाज बजारको पहिचान र पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सदरमुकाम क्षेत्रभित्र विश्वकै दुर्लभ जनावर गौडाको ढाडमा बाज बसेको स्तम्भचित्र सहितको सुन्दर र रमणिय पार्कको निर्माण गर्न प्रदेश तथा संघीय सरकारसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाभित्र संचालनमा रहेका होमस्टेलाई स्थानीय उत्पादन प्रवर्द्धन गरी पाहुनाको स्वागत सत्कार गर्ने संस्कृतिको विकास गर्न प्रोत्साहित गरीने छ । गाउँपालिकाभित्र प्याराग्लाइडिङ्ग, रोपवे, साइक्लिङ्ग, जिपलाइन, बन्जि जम्प, केवुलकारको सम्भाव्यता अध्ययन गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाको वडा नं. ४ मा पार्कका लागि फिल्ड निर्माण भइसकेकोले सो स्थानमा पर्यटकीय पदमार्ग सहित वीर दिर्घ स्मृति पार्कको रूपमा विकास गरीने छ ।
- ❖ दैलेख जिल्लाको ऐतिहासिक तीर्थस्थल महाबुगाथमा नेपालकै ठुलो त्रिसुल र शिवकोडाडा गीताचौरमा शिवको मुर्ति राख्न सम्भाव्यता अध्ययन गरीने छ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिका वडा नं. ४ मा रहेको शिवकोट मन्दिर नजिकै रहेको सानो खोलालाई मानव निर्मित तालको लागि विकास गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
- ❖ स्थानीय मौलिक कला संस्कृति झल्किने डेउडा नाच, श्रम नाच, मारुनी नाच, पञ्चेवाजा नाच, भजन, कृतन लगायतका, संस्कृति र भेषभूषालाई उचित संरक्षण एवं सम्बर्द्धन गर्न पहल गरीने छ ।

रोजगार प्रवर्द्धन तथा गरीवी न्यूनीकरण तर्फ

- ❖ रोजगार कार्यक्रम: कोभिड १९ को महामारी, वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका र गरीब तथा विपन्न वर्गका जनतालाई विशेष ध्यानमा राखि गाउँपालिकाभित्र बसोबास गर्ने विपन्न तथा गरीबहरुको तथ्याङ्क संकलन तथा अभिलेखिकरण गरी गरीबी निवारणको लागि संघीय एवं प्रदेश सरकारसँग आवश्यक समन्वयमा "श्रम विना समृद्धि छैन: विना श्रम बस्ने हैन" भन्ने मुल मन्त्रकासाथ अध्यक्ष रोजगार कार्यक्रम लगायत प्रत्यक्ष रोजगारीका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ❖ "सक्षम श्रमिक, समृद्ध महाबु, सुखी जीवन" भन्ने भावना मुताविक गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका वेरोजगारहरुलाई आफ्नो गाउँ: समृद्ध बनाऔं भन्ने कुरालाई सफल पार्न आफ्नो गाउँघरको विकास निर्माण कार्यमा परिचालन गर्दै रोजगारी सृजना गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्र अन्तर्गत एक घर एक रोजगारको नीति अवलम्बन गरिनेछ । सुचिकृत रोजगार श्रमिकहरुको लागि बैंक खाता अनिवार्य गरिनेछ । महाबु गाउँपालिकामा एक व्यक्ति एक बैंक खाता अनिवार्य गराउने कार्य अभियानका रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ रोजगार सेवा केन्द्रलाई सूचना तथा तथ्याङ्क सहितको रोजगार बैंकको स्थापना गरिनेछ ।
- ❖ सुकुम्बासीलाई जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा, परिचयपत्र बितरण गर्ने प्रवन्ध मिलाइने छ । साथै भूमिहिनहरुको लागि आवास निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।

आदरणीय सभा सदस्यज्यूहरु,

सामाजिक विकासतर्फ:

शिक्षा, यूवा तथा खेलकुद

- ❖ "समय सापेक्ष गुणस्तरीय शिक्षा, गाउँपालिका बासी सबैको अपेक्षा" भन्ने नाराका साथ गाउँपालिकाको प्रथम पञ्चवर्षीय शैक्षिक योजना अनुसार शैक्षिक क्षेत्रको सुधार गर्न प्राथमिकताको आधारमा योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरीदै लगिने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको शैक्षिक विकासलाई योजनाबद्ध र व्यवस्थित बनाउनका लागि तयार भएको पञ्चवर्षीय शैक्षिक सुधार योजनालाई कार्यान्वयनमा ल्याई सन २०३० सम्ममा दिगो विकास लक्ष्य हासिल गरिनेछ
- ❖ शैक्षिक आवश्यकता परिपूर्तिका लागि पालिका बाहिर जानुपर्ने बाध्यताको अन्त्य गर्न आवश्यकताका आधारमा उच्च शिक्षाका लागि विश्वविद्यालयहरुद्वारा सम्बन्धन प्राप्त क्याम्पस संचालनका लागि पहल गर्दै महाबु क्याम्पस पूर्वाधार ब्यवस्थापन समिति गठन गरीने छ ।
- ❖ विद्यालय भौतिक पूर्वाधार सुधार गुरु योजना तयार गरी "एक वडा एक नमूना विद्यालय"को रूपमा विकास गर्न पहल गरिनेछ । जस्तापाता रहित विद्यालय भवन, फिल्ड निर्माण, कम्पाउण्डवाल र बगैचा निर्माण गरी बालमैत्री विद्यालय निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ माध्यामिक विद्यालयमा आईसिटि ल्याव, प्राथमिक विद्यालयमा मन्टेश्वरी कक्षा सञ्चालनका लागि आवश्यक उपकरण र पूर्वाधार निर्माण गरीने छ ।
- ❖ "स्वास्थ्यका लागि खेलकुद, राष्ट्रका लागि खेलकुद" को मुल नारालाई आत्मसाथ गर्दै स्वस्थ र शिर्जनशिल युवाका लागि खेलकुद विकास गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरी कम्तीमा एउटा बृहत खेल मैदान तथा कबर्ड हल निर्माणका लागि ब्यबस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ हरेक वर्ष विद्यालय वा वडा स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गर्ने ब्यबस्था मिलाईने छ ।

- ❖ एक शिक्षण संस्था एक उद्यम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ युवा प्रतिभाको खोजि तथा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकामा वडास्तरमा वडा क्लबहरू गठन गरी स्थानीय युवा नीति तयार गर्न युवा संसदिय अभ्यास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिका भित्रका न्यूनतम सबै पूर्वाधार भएको मावि विद्यालयमा बहुप्राविधिक विद्यालयका रूपमा रूपान्तरण गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गर्न चाहने गैर सरकारी संघ संस्था तथा दातृ निकायहरूले कार्यक्रमको प्रभावकारिता र प्राप्त हुन सक्ने प्रतिफल समेतको आधारमा शैक्षिक तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण तथा सुधारका लागि अनुमति एवं स्वीकृति प्रदान गरिनेछ ।
- ❖ राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ को आधारमा स्थानीय विषय वस्तुमा आधारित स्थानीय पाठ्यक्रम कक्षा (१-३) निर्माण गरी क्रमशः माथिल्लो कक्षाहरूमा लागु गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित रहेर प्रोत्साहन अनुदान दिदै शैक्षिक गुणस्तर वृद्धिमा जोड दिइने छ ।
- ❖ शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा अग्रसर रही वार्षिक परीक्षामा उत्कृष्ट सिकाइ उपलब्धि प्राप्त गर्न सफल विद्यालय, प्र.अ., शिक्षक, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ विद्यालयलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउदै शिक्षण सिकाईमा प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिदै आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयहरूमा क्रमशः ई-हाजिरी, इ-पुस्तकालय, व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षाबाट बञ्चित हुन नदिन, विद्यालयमा टिकाऔं र सिकाऔं भन्ने अभियानको रूपमा लिइनेछ । शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि दिवा खाजा(कक्षा १-६) कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ विद्यार्थीको क्षमता पहिचान र प्रतिभा प्रष्फुटनका लागि राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड तथा अध्यक्षकप खेलकुद प्रतियोगिता सहित पालिकास्तरीय विभिन्न अतिरिक्त खेलकुद क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ कार्यगत सीमितता(अपाङ्गता) भएका बालबालिकाहरूको कार्यगत सीमितताको प्रकृति हेरी प्रोत्साहन सहित सिकाई सहजीकरणको लागि विपेश प्रवन्ध गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ बालबालिकाको शिक्षाको जग मानिएको इसिडी तहमा कार्यरत बालविकास सहयोगी कार्यकर्ताहरू र विद्यालय कर्मचारीहरूलाई श्रम ऐनले तोके अनुसारको पारिश्रमिक उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ
- ❖ विद्यालयतहका बालबालिका तथा युवा वर्गलाई स्काउटमा सहभागी गराई तिनीहरूको शारीरिक, मानसिक र बौद्धिक विकास गरी अनुशासित र स्वावलम्बी बनाउन सहकार्यमा कार्यक्रम संचालन गरीने छ ।

महिला बालबालिका, अपांग तथा जेष्ठ नागरीकर्तर्फ

- ❖ महाबु गाउँपालिका छरिएर रहेको बस्ती, भौगोलिक विकटता, यातायातको असुविधाका कारण जेष्ठनागरीक, असाहय, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सरल र सहज रूपमा सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट त्रैमासिक रूपमा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ❖ जेष्ठ नागरीकहरूको ज्ञान, सीप र अनुभवलाई उपयोग गर्न अन्तरपुस्ता सीप हस्तान्तरण छलफल र अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गर्न महाबु गाउँपालिकाको केन्द्रमा **जेष्ठ नागरीक मिलन चौतारी स्नेह घर** निर्माण गरी व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- ❖ जेष्ठ नागरीकहरूको संरक्षण, हेरचाह तथा सम्मान सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महिला विकास कार्यक्रमलाई परिमार्जन गरी विगतका असल अभ्यास र उपलब्धिलाई संस्थागत गर्दै महिला समूहद्वारा संचालित सहकारी संस्थालाई उत्पादनमूलक व्यवसाय र स्वरोजगारको क्षेत्रमा परिवर्तन गर्ने तथा प्रत्येक वडामा महिला सहकारी संस्था दर्ता गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ **उपाध्यक्षसंग सशक्तिकरण कार्यक्रम** गाउँपालिकाभित्रका विपन्न महिला, अनाथ बालबालिका, अपाङ्गताहरूका लागि सीपमूलक तथा क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धि तालिम दिइ सहयोगी संस्था, समूह, समिति र निगारानी समूहहरूसंगको सहकार्यमा जागरुक र सशक्त बनाइ रोजगारीमा आवद्ध गराउदै लगिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिका नागरीकहरूमा स्थानीय सरकारको अनुभूति गराउन **कोख देखि सोखसम्म कार्यक्रम** संचालन गरिनेछ ।
- ❖ लैङ्गीक हिंसा, घरेलु हिंसा र मानव बेचबिखन सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विश्वव्यापी माहामारी कोभिड(१९) लगायत अन्य विभिन्न विपदबाट प्रभावित महिलाहरूका लागि राहात, पुनःस्थापना तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ लैङ्गीक उत्तरदायी बजेट मार्फत यस पालिकाभित्रका सम्पूर्ण विकास निर्माण लगायतका क्रियाकलापमा महिला सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ❖ एकल विदुर, असहाय हिंसा पीडित मानसिक रूपमा कमजोर र जोखिममा परेका जेष्ठ नागरीकहरूलाई र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई राहत सुविधा, सम्मान र संरक्षणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि भौगोलिक अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै भौतिक पूर्वाधारका संरचनाहरूलाई अपाङ्गमैत्री बनाउने र आवश्यकताको आधारमा सहायक सामग्री वितरणको व्यवस्था मिलाइ आवागमनलाई सरल बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ बालबालिका उपर हुने सबै प्रकारका हिंसा र अपराध विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ । बालमैत्री वडा तथा गाउँपालिका निर्माणका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ❖ बालविवाह र बहुविवाह न्यूनिकरण सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ हिंसा पीडित महिलाहरूको लागि सेफहाउस निर्माण गरिनेछ त्यसको अन्य भौतिक सामग्रीको व्यवस्थापन गरीदै लगिनेछ ।
- ❖ द्वन्द्व पीडित, बाल श्रमिक, बेचबिखनमा परेका, अभिभावक गुमाएका र जोखिममा परेका बालबालिकाहरूको तयाङ्क संकलन गरी उनीहरूको संरक्षण गरिनेछ ।
- ❖ दृष्टिविहीन, सुस्त श्रवण, सुस्तमनस्थिति लगायत अपाङ्गता भएका बच्चाको विशेष शिक्षा दिन स्थानीय विद्यालयहरूमा व्यवस्थापन गरी संचालन गर्ने नीति लिइनेछ ।

न्यायिक समिति तर्फ

- ❖ गरीव असहाय तथा पछाडि पारिएका व्यक्तिहरूको लागि निःशुल्क कानुनी परामर्श तथा सहयोग उपलब्ध गराईने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ न्यायिक समितिलाई थप क्रियाशिल बनाई प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गर्दै इजलास निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ❖ सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी मेलमिलापकर्ताको व्यवस्थित व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक मेलमिलाप कर्ताहरूलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ न्यायिक समितिको निर्णय कार्यन्वयन प्रभावकारी बनाउनको लागि निर्णय नमात्रे पक्षहरूले पाउँने सेवा सुविधा कटौति गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति तर्फ

- ❖ नागरीकको स्वास्थ्य सर्वसुलभ बनाउन विशेषज्ञ सेवा सहितको महाबु अस्पताललाई थप स्तोरउन्ती गरीने छ ।
- ❖ सबैलाई स्वास्थ्य बीमा, सबल स्वास्थ्य प्रणाली, घरमै स्वास्थ्य सेवा, जनस्वास्थ्यमा लगानी भन्ने नारालाई आत्मसाथ गर्दै ७५ वर्ष माथिका नागरीक, गर्भवती महिला, दीर्घ रोग भएका, अपांगता भएका र स्वास्थ्य संस्थाको पहुँचमा पुग्न नसकेको व्यक्तिको नियमित परीक्षण, परामर्श औषधी उपचारसहित घरमै स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरीने छ ।
- ❖ स्वास्थ्य उपचारमा जनताको खल्तीबाट हुने खर्च कम गर्न निःशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवा, गुणस्तरीय सेवामा सहज र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गरीने छ ।
- ❖ सडक दुर्घटना, सुत्केरी लगायत आपतकालीन स्वास्थ्यका लागि एम्बुलेन्स सेवा निःशुल्क गरिनेछ ।
- ❖ "एक विद्यालय, एक स्वास्थ्यकर्मी" नीति अवलम्बन गरी अनिवार्य लागू गराइने छ ।
- ❖ कोरोना भाईरस(Covid-१९) लगायतका महामारी रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि औषधी उपकरण र सुरक्षा सामाग्रीको प्रयास व्यवस्थाका साथै संक्रमण लगायत सबै प्रकारका रोग र विपदबाट नागरीकको जीवन रक्षा गर्न र जन जीवनलाई सहज र सुरक्षित बनाउनका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ सुनौला हजार दिनका आमाहरूको स्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि बहुक्षेत्रीय पोषण आयोजना सुआहारा तथा अन्य स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित गैरसरकारी संस्थाहरूसंगको साझेदारीमा पोषण कार्यक्रमलाई अझ सशक्त रूपमा समुदायसम्म पुऱ्याईनेछ ।
- ❖ गाउँघर क्लिनिकबाट प्रवाह गरीने स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी रूपमा प्रवाह गर्न कम्तीमा १ वडा १ गाउँघर क्लिनिक भवनका लागि जग्गा ब्यबस्थापन गरी भवन निर्माण गरीने छ ।
- ❖ जेष्ठनागरीकको स्वास्थ्य सेवाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्न गाउँगाउँमा एकिकृत घुम्ति स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- ❖ संस्थागत नव सुत्केरी हुने आमाहरूलाई पोषिलो खानेकुराको उपलब्ध गराईने छ । सुलभ सेवाका लागि पालिकाको एम्बुलेन्स सेवालाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिका अन्तरगत रहेका सबै स्वास्थ्य चौकीहरू(खरिगौरा, वडाखोला, बासी, रानीवन र काँशीकाध)मा ईन्टरनेट सेवा सुलभ सहज र सरल रूपमा बनाउने कामलाई प्रभावकारी सजिलो छिटो र गुणस्तरीय बनाउने कार्यालय सञ्चालनको लागि विद्युतिय सामाग्रीको व्यवस्था गरीने छ ।

- ❖ स्वास्थ्यको अभिन्न अंग एवम मेरुदण्डकै रूपमा उभिएका महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरूलाई उचित खालको प्रोत्साहन रकम साथै कार्यसञ्चालन गर्न चाहिने किट वक्सको लागि आवश्यक वजेट व्यवस्था गरीने छ ।
- ❖ जेष्ठ नागरीकको स्वास्थ्य अवस्थाको ख्याल गरी जेष्ठ नागरीक उपचार कार्यक्रम गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाले संचालन गर्दै आएको संस्थागत तथा जटिल सुत्केरीलाई गाउँ बस्तीमा रहेको मातृ तथा बाल्यकालिन कुपोषणको स्थितीलाई न्युनीकरण गर्न गाउँपालिकाका छवटै वडाहरूमा पोषणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकासतर्फ

- ❖ दैलेख सदरमुकामदेखि गाउँपालिका केन्द्र गैडाबाज जोड्ने सडकलाई स्तरोन्नती गरी पाँच वर्षभित्र कालोपत्रे गरीने छ ।
- ❖ गाउँपालिका केन्द्रदेखि वडा जोड्ने प्रमुख सडकहरूलाई ग्राभेलसहितको स्तरोन्नती गरी बाह्र महिना सञ्चालनमा ल्याइने छ ।
- ❖ आवश्यकता अनुसार सडक पूल, झोलुंगे पूल निर्माण गरीने छ ।
- ❖ गाउँपालिकाको आफ्नै सुविधा सम्पन्न प्रशासनिक भवन निर्माण गरीने छ । प्रत्येक वडा कार्यालयबाट दिइने सेवा सुविधालाई चुस्त, दुरुस्त र छिटोछरितो बनाउन डिजिटल प्रविधिको प्रयोग गराइने छ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाको सदरमुकामको गैडाबाज बजारलाई स्वच्छ, सफा सुन्दर तथा व्यवस्थित गराउन सडक बत्ती, हेलोजन लाईट जडान गरी दोहोरो नालासहितको सडक मापदण्ड सहितको कालोपत्रे सडक निर्माण गरिनेछ ।
- ❖ ताराघाट, खरिगौरा गैडाबाज फागु गडिगाउँ भैरवी सडक, मध्य पहाडि राजमार्ग खोलिवजार बाँसी गिताचौर, काँशिकाँध सडक, गैडबाज, रानीवन, एकपाटे, टाकुरी, जौखोरीया, काँशिकाध सडक र गैडबाज, बाँसी, पाल्चौर, भैरवी सडकको कामलाई गाउँपालिका र प्रदेश एवं संघीय सरकारसंगको सहलगानी स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको केन्द्र भागमा एउटा हेलिप्याड निर्माण गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिका का ४, ५ र ६ नम्बर वडा कार्यालय भवन निर्माण गरीने छ । १,२,३, नम्बर वडा कार्यालय भवन न्युनतम सेवा मापदण्ड अनुसार नभएकाले आगामी ३ वर्ष भित्र निर्माण गरी सेवा ग्राहीमैत्री बनाईने छ ।
- ❖ गाउँपालिका र अन्तरपालिकाका सडकहरूलाई संघीय, प्रदेश, स्थानीय पर्यटकीय सडकहरूमा वर्गिकरण गरी तथ्याङ्ग अध्यावधिक गरिनेछ
- ❖ राष्ट्रिय भवन संहिता वमोजिम भुकम्प प्रतिरोधि भवन निर्माण गर्न भवन मापदण्ड नीतिलाई थप व्यवस्थित बनाइने छ । आगामी वर्षदेखि नक्सा पास तथा निर्माण इजाजत तथा पुराना घर/भवन प्रमाणित मापदण्ड सम्बन्धी कार्यविधि पास भईसकेकोले तोकिए वमोजिमको आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी पुराना तथा नयाँ भवन निर्माणको लागि अनुमति दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ❖ पहिलो चरणमा गैडाबाज बजार, खरिगौरा बजार, काँशिकाधको कोट बजार, गिताचौर बजारलाई स्थानीय बजार व्यवस्थापन समिति/निजी व्यवसायीहरूसंगको सहयोग एवं सहकार्यमा व्यवस्थित सहरीकरण गर्दै लगिनेछ ।

- ❖ सुकुम्बासी, अब्यवस्थित बसोबास भूमिहीनहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी भूमी आयोगसंगको समन्वयमा आवश्यक प्रकृया अघि बढाईनेछ ।
- ❖ “जनता आवासको गन्तव्य, खर, पराल र माटोले छाएको छानोको अन्त्य” कार्यक्रम मार्फत खर परालले छाएका सबै महाबुवासी जनताको छानो जस्तापाताले छाउने व्यवस्था संघीय सरकारको सहकार्यमा गरिनेछ ।
- ❖ खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समितिको गठन, खानेपानी मुलको संरक्षण, निर्माण, मर्मत सम्भार र सरसफाईलाई ब्यवस्थित गराउन वास बोर्ड गठन गरी त्यसलाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।

वन, वातावरण, फोहोर मैला तर्फ

- ❖ गाउँपालिकालाई स्वच्छ, सफा एवं वातावरण मैत्री बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ । स्थानीय गाउँ टोल र गैर सरकारी संस्थाहरूको समेत परिचालन गरी “सफा सुन्दर हराभरा: राम्रो गाउँपालिका” अभियानलाई लागु गरिनेछ । घरेलु फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि चेतनामूलक कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ❖ सडकको किनारामा हुने खुल्ला दिसा पिसाव गर्ने, गाईवस्तुहरू बाँध्ने वा खुल्ला छाड्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- ❖ सामुदायिक, ग्रामीण तथा शहरी, धार्मिक, कवुलियति वनको संरक्षण सम्बर्द्धन र उपयोग गरिनेछ । नदी किनार, नदी उकास, सार्वजनिक खालि जग्गा, पाखा तथा सडक किनारमा वृक्षारोपणको व्यवस्था गरीने छ ।
- ❖ जलवायु परिवर्तनबाट पर्ने नकारात्मक असरहरू न्यूनीकरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्दै विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ एक ब्यक्ती एक बिरुवा कार्यक्रमको अभियानलाई हरेक घर, सार्वजनिक निकाय वा स्थानहरूमा वृक्षारोपण गर्न जनप्रतिनिधि र कर्मचारीबाट सुरु गर्दै समुदायस्तरमा बिस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेको प्रत्येक निजी, सरकारी, गैर सरकारी विद्यालय र कलेज वा सार्जनिक निकाय वा क्षेत्रको २०० मिटर वरपर सूर्तिजन्य पदार्थ तथा मदिराजन्य पदार्थ बेचविखनमा रोक लगाईने छ ।
- ❖ अनियन्त्रित प्राकृतिक श्रोत दोहन गर्ने कार्यलाई तत्कालै रोक लगाइने छ ।
- ❖ हरित सडक निर्माण गर्ने नीति अबलम्बन गर्दै सडक क्षेत्रको दुई तर्फी भागमा अम्लिसो, बाँस, निगालो रोपी पहीरो नियन्त्रण गर्ने ब्यवस्था मिलाईने छ ।
- ❖ आगामी दिनमा उद्योग बाणिज्य संघ, बजार व्यवस्थापन समिति र टोल सुधार समितिलाई क्रियाशिल गरी विकास निर्माण एव सरसफाई सम्बन्धी व्यवस्थापन कार्यमा सक्रिय गराईनेछ ।

विपद व्यवस्थापन तर्फ

- ❖ विपद व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन विपद् व्यवस्थापन कोषलाई थप सुदृढ गरिनेछ ।
- ❖ विपदबाट हुने क्षति न्यूनीकरणका पूर्व तयारी सम्बन्धि विशेष नीति लिइनेछ । विपद व्यवस्थापनका लागि योजना तर्जुमा गरी आवश्यक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ❖ विपदबाट हुने क्षति न्यूनीकरणका लागि तत्काल राहत र उद्धारका कार्यमा जोड दिइनेछ । यस कार्यमा जनपद प्रहरी, सहयोगी संस्था र सम्बन्धित निकायहरूको परिचालनमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने तारजाली, बोरा र सामग्रीहरू तयारी अवस्थामा राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

- ❖ पालिकाको विपद जोखिम क्षेत्रको नक्साङ्कन तथा बस्तिहरूको पहिचान गरी स्थानान्तरणको लागि आवश्यक प्रक्रियाको थालनी गरीने छ ।
- ❖ प्राकृतिक प्रकोपहरूबाट हुने मानवीय क्षति न्युनिकरण गर्न राहत तथा पुनःस्थापना केन्द्रको स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापन कोषलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।

घ) उद्योग र वाणिज्य तर्फ

- ❖ लघु तथा घरेलु उद्योगहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी यसको प्रवर्द्धन र विकासमा जोड दिइनेछ ।
- ❖ यस पालिकाको उपयुक्त स्थानमा औद्योगिक ग्राम स्थापनाको लागि कर्णाली प्रदेश र संघीय सरकारमा माग गरिनेछ ।
- ❖ वाणिज्य क्षेत्रको प्रवर्द्धन र विकासका लागि सबै साना तथा ठुला व्यवसायीहरूलाई करको दायरामा ल्याउन विशेष पहल गरिनेछ ।
- ❖ युवा स्वरोजगारको लागि स्थानीय ज्ञान र सिपलाई प्रविधिसंग जोड्दै उद्यमशिलतामा विकास गरी आवश्यक तालिमको लागि पहल गरिनेछ ।
- ❖ बाँस र निगालो रोपण खेती विस्तार गर्दै रानीवन, टाकुरी, एकपाटे उतिसेनी र बडामान क्षेत्रमा बाँसबाट बन्ने डोको, स्याकु, छापरी डालो भकारी लगायतका सामग्री उत्पादन गर्ने उद्यमीलाई ब्यवसयिक बनाउन प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकामा प्रशस्तरूपमा पाइने डउरे, न्यूउरो, निगाली टुसा, पुदिना, टिम्मुर, घोडामर्चो, सिस्नो, बाँसको तामा लगायतका स्थानीय उत्पादनलाई बजारिकरण गरिनेछ ।

सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्फ

अब म कर सम्बन्धित नीति वारे जानकारी गराउँदछु ।

- ❖ आ.व २०७९।०८० मा करको दरमा केही हेरफेर र कर यथावत राखे नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ❖ कर राजस्व तथा गैरकर राजस्वको दायरालाई फराकिलो पाउँदै श्रोत परिचालन र व्यवस्थापनलाई बैकल्पिक र यथार्थपरक बनाउने नीति लिदै आगामी वर्षदेखि सबै करका शीर्षकहरूलाई व्यवस्थित बनाई अनलाइन प्रणालिको माध्यमबाट कर संकलन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै सेवाग्राहीहरूलाई कम्प्युटरकृत प्रणालीको माध्यमबाट झन्झट रहित सेवा प्रदान गरिनेछ । नियमित कर भुक्तानी प्रकृयाबाट उत्कृष्ट करदाता छनौट गरी पुरस्कृत तथा सम्मान गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकालाई आर्थिक रूपमा सवल बनाउने उद्देश्य अनुरूप करको दायरालाई फराकिलो बनाईनेछ र करका नयाँ श्रोतहरूको खोजी गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने नीति लिइने छ । आगामी आर्थिक वर्षमा कम्तिमा ५० लाख आम्दानी गर्ने लक्ष्य लिइएको छ । यसका लागि सरोकारवालाहरूसँगको छलफल अगाडी बढाईनेछ ।
- ❖ पूर्णरूपमा सुशासन कामय गर्न भ्रष्टाचार अनियमितता पदिय दुरुपयोग नगर्ने संकल्प गर्दै मातहत सम्बद्ध सबैमा लागु गरिनेछ ।
- ❖ गाउँपालिकाको कार्यालयमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा शाखा, उपशाखा र इकाइ गठन गरी जनताको काम छिटो र छरितो हुनेगरी आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ❖ कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च राख्न कार्यसम्पादन सूचकका आधारमा प्रोत्साहन गर्ने आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।

- ❖ महाबु गाउँपालिकाको नीति, योजना तथा कार्यक्रमलाई नियमसंगत र प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक ऐन, नियम, कार्यविधि, मापदण्ड, निर्देशिकाहरू बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाको समृद्धि र विकासका लागि समयमै उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने र लक्ष्य प्राप्तीको प्रगति प्रतिशतको आधारमा मूल्यांकन गरी कर्मचारीहरूलाई शुरू तलव स्केलको थप सतप्रतिसतसम्म इन्सेन्टिभ रकम प्रदान गरिनेछ । यसका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- ❖ सबै वडाहरूले आफ्ना वडाहरूमा भए गरेका कामको विवरण जनता समक्ष पुरयाउन वेवसाइट मार्फत सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । आवश्यकता र दरवन्दी अनुसारको कर्मचारी व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ❖ नागरीकका सल्लाह, सुझाव, जिज्ञासा गुनासो तथा समस्या समाधानका लागि निःशुल्क टोल फ्रि नम्बर संचालनमा ल्याई अध्यक्षसँग नागरीक गुनासो सुनुवाई सम्बोधन केन्द्रको स्थापना गरीने छ ।
- ❖ महाबु गाउँपालिकाको समग्र शान्ति सुरक्षा र अमन चयन कायम राख्न स्थानीय प्रहरी चौकीहरूलाई सक्षम बनाउन आवश्यक सहयोग गदै थप अस्थायी प्रहरी चौकीको माग गरिनेछ ।
- ❖ धुम्रपान, मध्यपान, लागुपदार्थ, जुवातास जस्ता सामाजिक विकृतिको उचित व्यवस्थापन, नियमन, मनोविमर्श, कानूनी साक्षरता कक्षा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधानले प्रदान गरेको एकल तथा साझा अधिकार र लोकतन्त्रिक विधि र पद्धतिहरूबाट निर्माण गरेका नीति तथा कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी र व्यवस्थित कार्यान्वयन गर्न सबै विकास साझेदारहरूसँग सहकार्य रचनात्मक सहयोग तथा साझेदारीको अपरिहार्यता छ । त्यसैले यस सम्मानित गाउँसभा मार्फत समृद्ध र निर्माणको महाअभियानमा सहकार्यको लागि सम्पूर्ण सरकारी निकायहरू, निजिक्षेत्र, अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरू, गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, विभिन्न विकास साझेदारहरू, टोल विकास संस्थाहरू एवम् अन्य सम्पूर्ण सरोकारहरूसँग हार्दिक अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

हामी चहान्छौं रहर लागदो समाज, बसौ, बसौ लाग्ने गाउँ, हरेक जनता स्वस्थ जनता, स्तरीय तथा निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध होस्,

सबैको सम्पन्नता सहितको सम्मानित जीवन होस भन्ने आशा एवं विश्वास लिएका छौं ।

अन्तमा, प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रमले गाउँ पालिकाको समग्र विकासमा सकरात्मक र दुरगामी प्रभाव पार्ने विश्वास लिदै आगामी आर्थिक वर्ष २०७९।०८० को लागि नीति तथा कार्यक्रमलाई यस गरिमामय सभामा आवश्यक छलफल तथा स्वीकृतिको लागि पेश गरेको छु । चालु आ.व. २०७८।०७९ को समिक्षा सहित आगामी आ.व. २०७९।०८० को प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रम मस्योदा तयार पार्न प्रत्यक्ष तथा परोक्ष रूपमा सहयोग सुझाव सल्लाह दिनु हुने उपाध्यक्षज्यु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, राजनैतिक दल, नागरीक समाज, बुद्धिजीवी, गैर सरकारी संस्थाका साझेदार मित्र, ट्रेडयुनियनकर्मी, कर्मचारी, शिक्षक, सम्पूर्णपक्ष महाबुबासी दाजुभाई दिदी बहिनीहरू सत्य तथ्य सूचना प्रवाह गरी सहयोग पुरयाउनु हुने संचारकर्मी मित्रहरू एव राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

धन्यवाद ! नमस्कार !

मिति: २०७९ असार १०

लछुमन गुरुङ्ग
गाउँपालिका अध्यक्ष
महाबु गाउँपालिका दैलेख